

TECHNICKÁ LESNICKÁ PŘÍRUČKA

- výpis –

Možnosti přirozené obnovy v edafických řadách (kategoriích)

Extremní řada (kat. X, Z, Y, J)	Přirozená obnova clonnými obnovními postupy musí na těchto stanovištích protierozního a půdoochranného charakteru zcela dominovat, a to bez ohledu na kvalitu mateřského porostu
Kyselá řada (kat. M, K, N, D)	Vesměs velmi dobré podmínky pro přirozenou obnovu. Při vhodných obnovních postupech a stanovištně podmíněném nepodstatném výskytu buřené může mít její rozsah až spontánní podobu. Většinou se ale jedná pouze o průměrné porosty (fenotypová kategorie C), kde se přirozená obnova povoluje, resp. toleruje, [redacted]. V České republice lze na kyselých stanovištích počítat s rozsahem přirozené obnovy u 20 až 30 % porostů.
Bohatá a humusově obohacená řada (kat. S, F, C, B, H, D, A)	Z ekologického i produkčního hlediska protiklad kyselých jednotek. Minerálně bohaté půdy sice umožňují pěstování vysoce kvalitních, bonitně nadprůměrných porostů, ale jejich přirozená obnova je do značné míry limitována mimořádně vysokým nebezpečím zabuřnění, a to i při mírném rozvolnění zápoje. Při dodržení správných technologických postupů lze zde úspěšně přirozeně zmládit dubové, zejména však bukové porosty. Reálný odhad rozsahu přirozené obnovy na živých stanovištích se v rámci celé České republiky pohybuje v rozpětí 10 - 20 %.
Oglejená a vodou obohacená řada (Kat. O, P, Q, U, V)	V porostech na těchto stanovištích je nutné zvýšit podíl přirozené obnovy alespoň na 30 - 50 %. Tím se podstatně zvýší přestěbně-ekologické předpoklady stability lesních porostů proti působení bořivého větru. Vyšší podíl přirozené obnovy pod clonou mateřských porostů zde navíc (při srovnání s holosečnou obnovou) podstatně omezuje nebezpečí zamokření povrchu půdy.
Podmáčená a rašelinná řada (Kat. T, G, R)	Požadavek vyššího zastoupení přirozené obnovy je zde ještě naléhavější než na oglejených půdách. Při enormně vysokém stupni ohrožení větrem i zamokření by zde měl činit podle šetření Lesprojektu podíl přirozené obnovovaných porostů 50 - 70 %

Možnosti přirozené obnovy hlavních hospodářských dřevin

Smrkové porosty	Smrk je plastická dřevina, typická menší citlivostí proti změnám prostředí se značným doletem semen. Možnosti přirozené obnovy jsou limitovány jednak stanovištěm, jednak dlouhou periodicitou a nepravidelností semenných roků. Smrkové porosty lze přirozeně obnovovat maloplošnými clonnými a zejména okrajovými sečemi. Na kyselých stanovištích je přirozená obnova vázána alespoň na průměrnou genetickou kvalitu mateřských porostů, na živných stanovištích je její uplatnění limitováno vysokým nebezpečím zabuření. Vysoký podíl přirozené obnovy na oglejenných půdách a její priorita v podnáčenných hospodářských souborech 39, 59 a 79 jsou podmíněny jednak výrazně sníženou stabilitou porostů vůči větrným kalamitám, jednak potřebou udržet zde hladinu podzemní vody v přijatelném stavu.
Borové porosty	Přirozená obnova borových porostů, popř. smíšených porostů s borovicí clonnými formami sečí je účelná zejména u náhorních ekotypů borovice. Na přirozených borových stanovištích (HS 13), popř. v HS 23 je základním předpokladem pro přirozenou obnovu kvalita mateřského porostu (fenotypové kategorie A, B) a jeho včasná příprava k obnově včetně úpravy půdního prostředí. Na kvalitu přirozeného nárůstu zde musí být stejné měřítko jako na umělé založený porost. Vědomě a plánovitě (stačí průměrný semenný rok) lze zde ale využít přirozenou obnovu při násečných i holosečných formách. Dolet borového semene je značný, jeho ujmutí je ovšem nutné podpořit mechanickou přípravou půdy (nejlépe brázdovou). Požadovanou hustotu a kvalitu náletu lze navíc pojistit ponecháním výstavků (15 až $20 \text{ ks} \cdot \text{ha}^{-1}$).
Dubové porosty	Přirozená obnova dubu je vázána takřka výhradně na clonné obnovní postupy (hmotnost žaludů, citlivost náletů vůči mrazu), a to jak na kyselých, tak zejména na živných stanovištích dubového hospodářství (HS 25). Zde má být vedena tak, aby porostní výstavba umožňovala produkci kvalitního dubu s účastí pomocných dřevin (buk, habr, lípa) při rozdílném mýtném věku těchto dřevin. Dubový nálet a nárůst má poměrně značné nároky na světlo, proto musí být obnovní postupy poměrně rychlé.
Bukové porosty	Obnova bukových porostů popř. smíšených porostů s významným podílem buku musí být zcela jednoznačně orientována na přirozenou obnovu clonnými zásahy. V oblastech s vyššími srážkami lze úspěšně aplikovat velkoplošné clonné seče až již v klasické čtyřřádkové podobě nebo v různých modifikovaných formách. V nižších polohách (2. a 3. vegetační stupeň) se doporučují vzhledem k časovým nebezpečím pásůků maloplošné formy clonných sečí.

Možnosti přirozené obnovy některých dalších dřevin

jedle	Jedle tvoří většinou směs se smrkem a bukem. Snáší velmi dlouho zástín, nejúčinnější je přirozená obnova na maloplošných clonových sečích s dlouhou obnovní dobou. Nárosty jedle musí být uvolňovány postupně, nikdy ne jednorázově.
modřín	Vždy se pěstuje ve směsích (optimální směs s bukem). Slunná dřevina, která se zmlazuje nejlépe na obnovních prvcích holosečného charakteru, a to buď bočním náletem semen, nebo z ponechaných výstavků. Má schopnost zmladit se i na částečně zabuřených plochách.
douglaska	Není náročná na půdu. Přirozená obnova je úspěšná zejména na okrajových sečích. Zmlazuje se i pod clonou rozvolněných porostů, zde ale vyžaduje rychlé uvolnění.
javory	Hospodářský význam má zejména javor klen, menší pak javor mléč. Účelné je zejména využití jejich velmi dobrého přirozeného zmlazení na suťových půdách. V mládí snáší zástín, později vyžadují uvolnění.
jilmy	Jilm habrolistý, vaz i jilm horský lze pro jejich v mládí menší nárok na světlo úspěšně zmladit pod clonou mateřských porostů. Vzhledem k nebezpečí grafiozy se doporučuje jejich pěstování v jednotlivé příměsi.
jasan	Semenné roky jsou vesměs časté a jeho přirozená obnova snadná. Zástín snáší jen v mládí, později je na něj velmi citlivý. Půdu kryje málo, proto se nepěstuje v nesmíšených porostech.
bříza	Pionýrská dřevina, která každoročně a často masově nalétá na holoseče od nížin až po horské oblasti. Na obřížně zalesnitelných stanovištích tak lze břízu využít jako přípravnou dřevinu pro obnovu dřevin cílových.
habr	V oblastech svého přirozeného výskytu se snadno zmlazuje generativně i vegetativně při všech typech obnov. Často je velmi obřížnou překážkou pro dosažení obnovních cílů.
lípa	Pařezová výmladnost je značná. Její generativní přirozená obnova je ale poměrně obřížná, protože její semena nepravdělně a pomalu